Cena 80 hal.

Prenumerata w Krakowie mies. 20 K. — kwart. 60 K. — z odnoszeniem do domu mies. 22 — kwart. 66 K. —. Na prowincyi mies. 22 K. — kwart. 66 K. — Za granicą mies. 24 —. I kwartalnie 72 korony.
Cena ogłoszeń: 1 w. pet. 1 szp. 1·50 [Mk. 50]. Nadesłane 1 w. pet. 5·— [Mk. 5·—] Tekst 1 w. pet. 7. —[Mk. 7].
Zawiadomienia ślubne i grobowe K. 20—.

# Nowy Dziennik

Rok II. Kraków czwartek 29 stycznia 1920 Nr. 28

## Wybory do konstytuanty węgierskiej.

Kraków, 28 stycznia.

(g) Przed kilkunastu dniami, w tysiąc niespełna lat po usadowieniu się Arpadów w nizinie pannońskiej, państwo węgierskie powstałe z wiekowych zaborów, z ucisku i prześladowań narodowości mniejszych, otrzymało w Neuilly z rąk Rady Najwyższej warunki pokojowe, które jednem cięciem zrujnowały słynną ongiś potęgę Madziarów redukując bardzo znacznie granice ich państwa. Czesi, Rumuni, Serbowie a nawet Austrya dzielą się łupami ze zwycięstwa — koalicyi nad Węgrami. Według traktatu pokojowego z Neuilly terytoryum państwa węgierskiego uszczuplone zostało do granic etnograficznych przy pozostawieniu jednak znacznych mniejszości madziarskich w obszarach odstąpionych powyższym państwom.

Nie ulega wątpliwości, że dla patryoty węgierskiego warunki pokojowe przedłożone hr. Apponyi'emu są bardzo twarde. To też za wzorem swych byłych sprzymierzeńców, węgierska delegacya pokojowa rozpisała się w memoryałach do konferencyi o konieczności istnienia państwa węgierskiego w dawnych granicach, z gestem dobrze nam już znanym opuściła Neuilly, po drodze oświadczając dziennikarzom na prawo i na lewo, że „takiego" pokoju chyba Węgrzy nie podpiszą, a obecnie radzi w Budapeszcie nad kontrpropozycyami wzgl. chce zostawić rozstrzygnięcie nowemu parlamentowi. Ale tak samo nie ulega żadnej wątpliwości, że Węgrzy ostatecznie po krótszych lub dłuższych, mniej lub więcej owocnych targach pokój podpiszą i że ze sytuacyą swoją — na razie — się pogodzą. Skłaniają ich do tego przedewszystkiem względy ekonomiczne. Kraj jest z powodu wojny i przewrotu komunistycznego bardzo wyniszczony i potrzebuje rychłej odbudowy.

Ciekawem otóż jest przypatrzeć się jak też panowie Madziarzy do nowych rządów się zabierają. Bezpośrednio po upadku Beli Kuna mieliśmy już sposobność zająć się wypadkami na Węgrzech. Dziś nadarza się sposobność druga, a mianowicie z racyi odbytych w niedzielę i w poniedziałek na Węgrzech wyborów do Zgromadzenia narodowego. Jak wiadomo wysłała koalicya po likwidacyi rządów bolszewickich do Węgier w charakterze swego pełnomocnika posła angielskiego sir Jerzego Clarka, który jako warunek uznania jakiegokolwiek rządu węgierskiego postawił zwołanie na podstawie powszechnych wyborów, konstytuanty węgierskiej, która miałaby przedewszystkiem za zadanie uchwalenie konstytucyi dla Węgier i ustanowienie prawowitego rządu opierającego się na większości parlamentarnej.

Obecni „prowizoryczni" władcy Węgier po długich bezskutecznych wykrętach na zwołanie Zgromadzenia narodowego się zgodzili i w tym kierunku poczynili w ostatnich tygodniach odpowiednie „przygotowania". Od czasu do czasu telegramy stamtąd informowały nas o agitacyi „wyborczej" i metodach rządzenia we współczesnej Madziaryi. Niesłychany terror wobec wszystkich, którzy nie przysięgają na „chrześcijańskie" dogmaty pana Hussara i Friedricha i ohydna, bezwzględna nagonka na Żydów węgierskich, dotychczas najwierniejszych trabantów junkrów madziarskich, stanowiły treść tych przygotowań.

I nie da się zaprzeczyć, że monarchiści węgierscy osiągnęli swój cel. Ludność węgierska jest tak sterroryzowana, że w wyborach bardzo słaby wzięła udział. W przeważnej części okręgów stawali kandydaci bez przeciwników i rozumie się, że ci zostali jednogłośnie wybrani. O walce stronnictw prawie że mówić nie można. Dawne stronnictwa liberalne i demokratyczne wcale nie brały udziału w wyborach, a nawet potężna kiedyś partya narodowa hr. Tiszy wystawiła swoich kandydatów tylko w kilku miejscowościach. Do nowego parlamentu węgierskiego wejdą głównie dwa stronnictwa, których program ogólno polityczny znacznie się nie różni, a mianowicie chrześcijańsko narodowi [nie chrześcijańsko społeczni!] i partya tak zwanych małych rolników. Hasłem obu tych stronnictw jest monarchiczna forma rządu, bezwzględna walka z Żydami i żywiołami postępowymi a na zewnątrz oportunistyczna polityka intryg dążąca per fas et nefas do odbudowania dawnej potęgi madziarskiej i odebrania utraconych ziem, czyli walka z Czecho Słowacyą i Rumunią. Wobec Polski zachowują obecni politycy węgierscy stanowisko przyjaźne, skłonni nawet do ścisłego przymierza z Polską która ma zresztą żywotny interes w tem, aby choćby w kilku punktach uzyskać bezpośrednie [z ominięciem Czechów] granice z państwem węgierskiem i w ten sposób łatwiej zą komunikacyę z południem.

Dotychczas znane wyniki wyborów na Węgrzech potwierdzają też, że dwa powyższe stronnictwa w parlamencie uzyskają bezwzględną większość, która im pozwoli zrealizować swój program. Czy bez przeszkód ze strony czynników zewnętrznych i bez głębszych ponownych wstrząśnień wewnętrznych okaże najbliższa przyszłość.

## Pierwsze posiedzenie Rady Ambasadorów.

LYON. PAT. Radio krakowskie. W poniedziałek odbyło się w ministerstwie spraw zagranicznych pierwsze posiedzenie ambasadorów pod przewodnictwem Milleranda. Na posiedzeniu porannem byli obecni: lord Derby, Mugh, Wallace, Juliusz Cambon, książę Bonnoloongara i Matsui. Przyjęto do wiadomości uwagi rządu niemieckiego w sprawie instrukcyi wręczanych komisyom dla oznaczania granic. Posiedzenie przyjęło przedstawioną odpowiedź. Akceptowano również odpowiedź Adora w sprawie warunków pod jakimi Szwajcarya skłonna jest przystąpić do Ligi narodów.

PARYZ. PAT. Radio krakowskie. Konferencya ambasadorów na posiedzeniu w poniedziałek popołudniu przyjęła wniosek o wydziale niemieckich okrętów wojennych. Z pośród tych okrętów jedne mają być zniszczone, inne zachowane, mianowicie te, które mają się dostać Francyi i Włochom. Trzecia część przeznaczona jest do pełnienia służby dozorczej. Te okręty dostaną się Polsce, Rumunii i innym nowopowstałym państwom.

## Lloyd George za oddaniem Wilhelma pod sąd

PRAGA. PAT. Czeskie Biuro prasowe donosi z Rotterdamu że Lloyd George skłonny jest zgodzić się na to, by ekscesarza Wilhelma postawiono pod sąd Ligi narodów.

## Powrót jeńców niemieckich.

PARYZ. PAT. Radio krakowskie. Od 5 dni odbywa się transport jeńców niemieckich bez żadnych przeszkód. Ilość przewiezionych jeńców wzrosła do 35.000.

## Putsch monarchistycznego w Berlinie nie było.

L. WIEDEN. (Telef) Z Berlina donoszą: Zapowiedziany na ubiegłą noc putsch monarchistyczny nie odbył się. Noc upłynęła w zupełnym spokoju. Jednak środki ostrożności zastosowane przez rząd zostają nadal utrzymane. Na ulicach, na których ustawiono karabiny maszynowe, ukazują się często automobile pancerne. Wilhelmstrasse otoczona jest drutem kolczastym. Także w powietrzu krążą aeroplany policyjne.

Pisma prawicowe zamieszczają z okazyi rocznicy urodzin Wilhelma entuzyastyczne artykuły.

## Echa zamachu na Erzbergera.

NORDEICH. PAT. Radio krakowskie. Większość prasy uważa zamach na ministra Erzbergera za odosobniony fakt młodzieńczego fanatyzmu, ale z drugiej strony prasa wypowiada pogląd, że zamach był wypływem oddanej na prowadzonej agitacyi prasy prawicowej przeciw Erzbergerowi.

**Berlin** PAT Stan zdrowia ministra skarbu Erzbergera, do którego wczoraj dwukrotnie strzelił chorąży Hirschfeld, nie jest groźny. Lekarze do tej chwili nie mogli usunąć kuli, która utkwiła w piersi ministra. Stan pacyenta wymaga troskliwej opieki. »Berl. Tagblt.« donosi, że nie można było dotąd przy pomocy promieni Roentgena oznaczyć kierunku biegu kuli. Chory jest wyczerpany i odczuwa silne bole. Narazie tylko skonstatowano, że płuca nie są zagrożone.

BERLIN. PAT. Z powodu zamachu na ministra Erzbergera wydał rząd Rzeszy odezwę, w której ostro występuje przeciw stosowaniu w walce politycznej środków gwałtownych.

## Przed plebiscytem w Szleswigu

**Horsea** PAT. Radio krakowskie We Frensburgu stolicy Szleswigu, odbyła się wczoraj z okazyi przybycia wojsk koalicyjnych i ewakuacyi kraju przez Niemców okazała manifestacya w której wzięło udział do 30.000 ludzi. 300 żołnierzy koalicyjnych, którzy wylądowali, powitali mieszkańcy nader serdecznie. Przez miasto urządzono pochód manifestacyjny z muzykami. Niemców którzy chcieli zerwać flagi duńskie, zmuszono do ucieczki. Dziś ma przybyć międzynarodowa komisya, która obejmie prowizorycznie zarząd, aż do chwili rozstrzygnięcia w drodze plebiscytu.

## Prezydent Deschanel w Belgii.

PARYZ. PAT. Radio krakowskie. Prezydent Rzeczypospolitej udał się we środę do Belgii, aby odwiedzić miasta Ypres i Dixmuide. Towarzyszył mu prezydent Rady Millerand.

## Zamiary Focha

**Horsea** PAT. Radio krakowskie Marszałek Foch wyjechał zeszłej nocy z Paryża i udał się do Cap Blanc Nez w pobliżu Calais, gdzie ma zamiar zamieszkać.

## Venizelos w Rzymie.

LYON. PAT. Radio krakowskie. Venizelos przybył w niedzielę wieczór do Rzymu, powitany na dworcu kolejowym przez personal poselstwa greckiego i członków kolonii greckiej. Venizelos rozpatrywał w poniedziałek z Nittim różne sprawy odnoszące się do kwestyi Adryatyku. Po krótkim pobycie w Rzymie odjeżdża on do Aten.

## Szowinistyczna agitacya Kramarza.

L. **Wiedeń**. [Telef.] Z Pragi donoszą. Narodowi demokraci pod przewodnictwem Kramarza wnieśli w Zgromadzeniu Narodowem wniosek o zmianę konstytucyi czecho-słowackiej w ten sposób, że jedynym językiem państwowym jest język czeski.

## Rezultat wyborów do węg. Zgromadzenia narodowego.

L. WIEDN. (Telef.) Z Budapesztu podają następujące wyniki wyborcze: Chrześcijańsko narodowi zyskali 32 mandatów, demokraci 4 mandaty, bezpartyjni 2 mandaty. W 3 okręgach przyjdzie do wyborów ściślejszych.

## Sułtan turecki przeciw polityce Młodoturków

L. **Wiedeń** [Telef.] Z Konstantynopola donoszą: W mowie tronowej wygłoszonej z okazyi otwarcia parlamentu zwraca się sułtan przeciw polityce Młodoturków i obwinia ich, że stali się przyczyną wojny z koalicyą. Za bezprawia popełnione w czasie wojny przez Turków czyni sułtan w tejże mowie odpowiedzialnymi ówczesnych ministrów.

## Strejki w Indyach.

POLDHU. PAT. Radio krakowskie. Donoszą z Bombaju, że do strejkujących 10000 robotników w warsztatach okrętowych przyłączyli się jeszcze inni robotnicy fabryczni.

## Spisek przeciw Japończykom.

POLDHU. PAT. Radio krakowskie. Z Tientsinu donoszą o wykryciu na Korei spisku mającego na celu wysadzenie w powietrze baraków, w których było umieszczonych 20 000 żołnierzy japońskich.

*Połączenie telefoniczne było wczoraj z Warszawą a wieczorem również z Wiedniem przerwane, wskutek czego nie otrzymaliśmy ostatnich wiadomości telefonicznych i dziś depesz PAT*

# Polityka żydowska na kongresie pokojowym.

(List ze Lwowa).

24. stycznia 1920.

Po rocznej przymusowej nieobecności w kraju stanął dziś Dr. Leon Reich przed licznie zgromadzoną publicznością, aby we formie wykładu, urządzonego staraniem Związku zjednoczonych towarzystw akademickich, zdać sprawę z »Polityki żydowskiej na kongresie pokojowym«. W półtoragodzinnej przeszło mowie, wygłoszonej ze znaną i zwyczajną swoją swadą, roztoczył referent przed słuchaczami barwny obraz pracy, usiłowań i zdobyczy delegacyi żydowskiej przy kongresie pokojowym w Paryżu.

Zasadnicza trudność — wywodził — jaka wyłoniła się podczas tych usiłowań było pogodzenie ideału z rzeczywistością, przyczem musiano uwzględnić cztery czynniki: 1) opinię publiczną wogóle a francuską w szczególności, która operowała argumentem »państwa w państwie«, aczkolwiek by się zdawało, że odstraszające przykłady rozwalającej Austryi i Rosyi powinny były całą opinię publiczną nastroić przychylnie dla żądań autonomii żydowskiej. 2) organizacye żydowskie stojące poza syonizmem jak »Ailliance« w Paryżu i »Joint« w Londynie, które w myśl życzeń pewnej partyi delegacyi miały na wspólnej platformie pracować razem z organizacyą syońską dla wywalczenia praw mniejszości. Okazało się jednak, że przepaść między niemi a syonistami jest zbyt wielka i trudną była zupełna zgodna współpraca. 3) Konferowano z przedstawicielami rządów od których żądano uznania praw mniejszości (Venizelos, Benesz i repres. Polski), nie wszystkie rządy jednak okazywały należyte zrozumienie dla postulatów i zapewnień Żydów, że chcą być najlojalniejszymi i najlepszymi obywatelami danego państwa, ale narodowości żydowskiej, korzystającymi z specyalnych praw narodowych. 4) Zwracano się wprost do konferencyi pokojowej, która uznała Żydów jako równowartościową potęgą innym. choć za nimi nie stały armaty ani floty. Czuła jednak za nimi wolę mas żydowskich a ta miała dla mężów stanu konferencyi większe znaczenie, niż przyjazd i zganianie się po różnych przedpokojach kilku wysłańców z Krakowa i Warszawy, którzy starali się ostrzec przed »niebezpieczeństwem« grożącem ze strony narodowych Żydów Polsce bronić spraw żydowskich nie mając od nikogo mandatu do tego. Totaż spotkała ich wszędzie znana, zasłużona odprawa.

Traktat o mniejszościach narodowych nie jest wprawdzie tem, cośmy chcieli choć żądaliśmy mniej aniżeli nasz mandat opiewał, jednak i to, cośmy zdobyli, ma ogromne dla Żydów znaczenie (paragraf o szkolnictwie żyd. i o święceniu soboty:) świadczą, że nad wykonaniem traktatu ma czuwać Liga narodów, u której Żydzi zawsze znajdą potrzebne oparcie i obronę. Mowca wierzy jednak, że w Polsce do tego nie przyjdzie, gdyż kultura polska jest tak silną, iż rozwijać się będzie mogła i nadal bez ucisku mniejszości narodowych.

Co się tyczy Palestyny, to nie uzyskano ani rzeczypospolitej ani prezydenta własnego, tylko możność urządzenia i przygotowania w niej siedziby narodowej dla Żydów. Zasługę w tym względzie ma nie tylko polityka Herzla kontynuowana przez Sokołowa i Weizmanna, lecz w znacznej mierze i legioniści żydowscy, którzy swoją krwią zdobywali dla narodu prawo do samodzielnego bytu narodowego i własnej ojczyzny. Anglia otrzymuje mandat nad Palestyną i już dziś zapewnia organizacyi syońskiej koncesye ekonomiczne (koleji), regulowanie imigracyi, język hebrajski jako urzędowy itd. Wpływ tych tak ważnych zdobyczy okazuje się nie tylko w Palestynie samej lecz i w golusie. Co się tyczy form emigracyi i urządzeń społecznych w nowej ojczyźnie, rzeczą, zdaniem referent, że życie samo rozstrzygnie, które będą najlepsze. W każdym razie powinna panować w urządzeniach życia palestyńskiego zasada prawa i sprawiedliwości.

Ale i nas Żydów — kończył mowca — tu w golusie czeka wielkie zadanie. Musimy mu ofiarować wszystko: ducha, mienie siły. Czuję się szczęśliwym, że kiedyś na zapytanie wnuka, co ja robiłem w tym tak ważnym czasie, będę mógł odpowiedzieć: Magna pars fui! Opuściłem na rok żonę i dzieci, porzuciłem i straciłem kancelaryę, ofiarowałem wszystko i oddałem się sprawie. I wszyscy razem zdążać powinniśmy coraz bardziej w górę, ku niebu Syonu.

Przemówienie Dra Reicha, przerywane częstymi burzliwymi oklaskami, wywarło na słuchaczach silne wrażenie.

*Emkaw.*

## Dr. Hantke w Londynie

Berlin. (Tel w.) Organizacya syońska w Niemczech donosi: Przed kilku dniami wyjechał dr Hantke, dotychczasowy prezydent organizacyi syońskiej w Niemczech, do Londynu, by wziąć tam udział w pracach Kierownictwa syońskiego. Prezydyum syońskiej organizacyi w Niemczech objął dr Alfred Klee, jego zastępcami zostali Kurt Blumenfeld i Ryszard Lichtheim.

## Masowy mityng palestyński w Berlinie.

Berlin. (Tel. wł) Dnia 18 bm. odbył się tu mityng masowy na rzecz palestyńskiego funduszu odbudowy. W mityngu uczestniczyło przeszło 5000 osób z wszystkich stronnictw żydowskich i warstw. Zgromadzenie zagaił dr Klee, a główny referat wygłosił dr Loewe. Mityng, który zapoczątkował tydzień palestyński w Niemczech, odniósł niebywały sukces.

## Zwycięstwo Żydów narod. w Opawie

Opawa. (Tel. wł) Przy wyborach do tutejszej Rady gminnej otrzymała lista narodowo żydowska 1 mandat.

## Przed zwołaniem konferencyi żyd. komitetów ratunkowych

Z ramienia Komitetu Delegacyi żydowskich na konferencyi pokojowej udał się 14 stycznia z Anglii do Ameryki znany polityk żydowski w Rosyi Dr. Salkind, były prezydent gminy żyd. w Petersburgu i przewodniczący centralnego związku gmin żydowskich w Rosyi. Wyjazd jego ma na celu wznowienie kontaktu, jaki się już formalnie i rzeczowo zadzierzgnął w Paryżu między Komitetem Delegacyi Żydowskich a reprezentacyą kongresu żydowskiego w Ameryce, następnie poinformowanie kongresu i żydostwa amerykańskiego o obecnej działalności Komitetu w Paryżu i położenia żydostwa we wsch. Europie. Dr. Salkind, który w ostatnich latach kierował akcyą ratunkową w Rosyi i posiada w tym kierunku wielkie doświadczenie ma się także porozumieć z żyd. organizacyami ratunkowemi w Ameryce aby spowodować planową współpracę wszystkich amerykańskich i europejskich Komitetów ratunkowych i przygotować ogólną konferencyę komitetów ratunkowych.

*

WARSZAWA. Onegdaj odbyło się posiedzenie komisyi organizacyjnej dla zwołania konferencyi żyd. komitetów ratunkowych w Polsce.

Uchwalono by do udziału w konferencyi zostały dopuszczone wszystkie miasta w Polsce z ludnością ponad 5000 osób. Wybory w miastach nie zostaną przeprowadzone. Natomiast poszczególne organizacye (rzemieślnicy, radni, partye polityczne i t. d.) wydelegują swych przedstawicieli. Komitet organizacyjny sam wyznaczy ilość delegatów, przypadających na każde ugrupowanie. Szczegóły o wyborach ustali najbliższe posiedzenie komisyi, które odbędzie się we środę b. m.

## O żydowską Radę szkolną.

WARSZAWA. Tutejsi żydowscy radni miasta doszli do porozumienia w sprawie żądań jakie mają wystawić podczas omawiania budżetu sekcyi szkolnej w Radzie miasta odnośnie do sprawy utworzenia żydowskiej Rady szkolnej.

Radni żydowskich stronnictw proleta ryackich zgłoszą odrębny wniosek.

## Komisya żyd. amerykańska dla zbadania pogromów na Ukrainie.

L. Wiedeń. (Telef) »Wiener Morgenztg« donosi z Londynu, że żydowsko amerykańska komisya dla zbadania sprawy pogromów na Ukrainie przybyła pod przewodnictwem dra Friedlandera do Londynu.

## Z Palestyny.

Dnia 17 stycznia obchodzono w porcie Jaffskim uroczystość wywieszenia biało niebieskiego sztandaru z herbem żydowskim na pierwszym okręcie żydowskim, przy udziale gości z Jaffy, Jerozolimy i innych miejscowości, jakoteż licznych przedstawicieli wojskowości. O godz. 3 pop. przybył jaffski komendant portowy w otoczeniu swej rodziny i sztabu. Zaszczyt zawieszenia sztandaru oddano żonie komendanta. Publiczność wesoła przytem radosne okrzyki »Hejdade« Na okręcie odbył się bankiet, urządzony przez właściciela okrętu p. Lipschütza.

— W ostatnim czasie został założony w Palestynie t. zw. »Waad Hagolim«, który się opiekuje nowoprzybyłymi imigrantami z golusa. »Waad Hagolim« uzyskał zezwolenie na rekwirowanie mieszkań dla emigrantów.

»Doar Hajom« zaczął wydawać dodatek angielski »Palestine«.

## Częściowe przesilenie gabinetu?

Lwów. Korespondent warszawski „Kuryera Lwowskiego" donosi:

W łonie gabinetu dokonywa się proces selekcyi. Poziom gabinetu jest wyższy od poprzedniego, a autorytet premiera Skulskiego i większości ministrów wzmaga się. Jednak działalność fachowa niektórych ministrów spotyka się z ostrą krytyką w Sejmie i wśród większości rządowej. Do ministrów tych należą: minister sprawiedliwości Hebdzyński, [illegible] Olszewski i poczty Tołłoczko. W związku z tem wymieniają jako kandydata na ministra poczty prezydenta poczt we Lwowie, p. Bieniawskiego.

### O porozumienie rumuńsko-polskie co do kwestyi rosyjskiej.

L. WIEDEŃ. (Telef.) Z Paryża donoszą: Państwa koalicyjne zwróciły się do rumuńskiego prezydenta ministrów Waydy z życzeniem, aby w polityce rosyjskiej działał w porozumieniu z Polakami. W parlamencie rumuńskim przejawia się tendencya przyjazna Polsce.

## Konferencya państw nadbałtyckich.

O udział państw skandynawskich w obradach.

PARYZ. PAT. Radio krakowskie. Na konferencyi bałtyckiej w Helsingforsie przedłożyli przedstawiciele Łotwy wniosek, aby w następnej konferencyi wzięła udział Szwecya, Norwegia i Dania. Następnie żądali oni, by w dyskusyi nad kwestyą neutralizacyi morza bałtyckiego uczestniczył rząd finlandzki.

## Robotnicy skandynawscy przeciw bolszewizmowi.

L. Wiedeń [Telef] Z Kopenhagi donoszą. Międzyskandynawska konferencya robotnicza przyjęła na wniosek Brantinga rezolucyę za akcyą przeciw bolszewizmowi.

## Kołczak stracił 260 milionów rubli w złocie

L. Wiedeń [Telef] »Daily Herald« podaje, że Kołczak stracił 260 milionów rubli w złocie na rzecz bolszewików.

### Niemcy w armii bolszewickiej.

L. WIEDEŃ (Telef.) Z Genewy donoszą: Londyński korespondent »Matin« podaje, grupa sybirska czerwonej armii jest dowodzona przez niemieckiego generała Blaschera. 28 dywizya czerwonej armii pod dowództwem generała [illegible]. Niemieccy fachowcy przydzieleni są do nadzwyczajnej komisyi wojskowej w Moskwie i odgrywają w niej decydującą rolę.

## Rewolta w Moskwie?

PARYZ PAT. Radio krakowskie Z Helsingforsu donoszą, że według wiadomości z Dorpatu, przygotowuje się wśród wojsk czerwonych garnizonu moskiewskiego rewolta.

## Ruch osobowy w Austryi znowu zastanowiony

L. WIEDEŃ. (Telef.) Ruch pociągów osobowych w Niem. Austryi zostanie na czas od 1, do 7 lutego znowu zastanowiony.

## Z Rady przyb. Gen. Del. Rządu p. dra Gałeckiego.

LWÓW. PAT. W gmachu Namiestnictwa pod przewodnictwem Gen. Delegata rządu dra Gałeckiego odbyło się posiedzenie Rady przybocznej, w którem wzięli udział członkowie Rady przybocznej poseł Bryl Gira, bar Goetz—Okocimski, dr Kasprzak dr Matakiewicz, Padło, dr Stahl Ter[illegible], Wasung, poseł Witos, nadto delegat ministerstwa przemysłu i handlu Chodkiewicz, prezes Kraj. Urzędu odbudowy dr Beczyński dyrektor Okręg. Urzędu Zdrowia dr Mikołajski, prezydent Urzędu odbudowy osiedlisk Korzeniowicz, kierownik »Patap« [illegible] Słomczyński, szef sekcyi technicznej Wierzbicki, radca namiestnictwa Maszkowski, starostowie dr Stabenvol i Ostrowski i okręgowi inspektorowie pomocy rolnej dr Janowski i Zagaja.

Po zawiadomieniu członków Rady przybocznej przez Gen. Delegata Rządu dra Gałeckiego o uzyskaniu od rządu centr. kredytów i to 100 milionów na roboty publiczne małopolskie, 24 milionów 400 tysięcy na cele zwalczania epidemii, oraz pożyczki 36 milionów przyznanej Wojennemu Zakładowi kredytowemu w Krakowie na kredyty aprowizacyjne dla miast, powiatów, konsumów urzędniczych, robotniczych itp., rozwinęła się obszerna dyskusya nad sprawą odbudowy osiedli oraz sprawą sanitarnych w Galicyi.

Z kolei omawiano sprawę zamierzonego przez rząd centralny utworzenia w byłej Galicyi delegatury min. ochrony społecznej i opieki oraz sprawę przydziału [illegible] rolniczych i warsztatów, pozostałych po Sekcyi III byłej Centrali odbudowy Galicyi.

Przedmiotem dłuższej dyskusyi była aprowizacya kraju, w szczególności wykup zboża, dostarczenie ludności soli, mąki, mięsa, ziemniaków, a poznańskiego, oraz projekt ustawy Ministerstwa aprowizacyi o rekwizycyi bydła.

Następnie omawiano kwestye dostarczenia węgla i koksu dla opału dla szkół, dzienników, tudzież sprawę przydziału skór, benzyny, nafty, cukru, i innych produktów pierwszej potrzeby.

Szeroko omawiano sprawę utworzenia kursów naukowych dla podkuwaczy koni.

Żywą dyskusyę wywołały sprawozdania okręgowych inspektorów pomocy rolnej we Lwowie i Krakowie.

Po wyczerpującej dyskusyi, w której brali udział wszyscy obecni członkowie Rady przybocznej, uchwalono szereg wniosków, poczem Rada przyboczna wyraziwszy w pełni swoje zaufanie Gen. Delegatowi Rządu drowi Gałeckiemu, zakończyła obrady około godz. 10 wieczór.

## Ważna placówka.

(Kor. wł. „Now. Dziennika").

Żywiec, 25 stycznia 1920.

Dzięki inicyatywie p. dra Nachtbergera, generalnego sekretarza Komitetu Pomocy Żydów Polskich w Krakowie, oraz wydatnej pomocy K. P. Z. P. powstała w Zabłociu obok Żywca szkoła zawodowa dla przemysłu galanteryjnego i zabawkowego na podstawie planów przesłanych przez tamtejszego rabina p. dr. Bau. Zakład obliczony na wielki zakres, istnieje dopiero w zarodku i rozpoczął naukę działem robót plastycznych. Z nauki korzysta obecnie 11 uczniów obojga płci. W tych dniach ma być urządzony drugi oddział, który obejmuje przemysł drzewny, mianowicie stolarstwo, tokarstwo, snycerstwo i kołodziejstwo. Prócz nauki ściśle fachowej wchodzą w zakres przedmiotów, prócz języka polskiego, język hebrajski i wiedza kupiecka. Zamierzone jest również nauczanie jednego z języków obcych, angielskiego lub francuskiego.

Szkoła mieści się tymczasowo w dwóch odrębnych lokalach, z których jeden użyczyła tutejsza gmina żydowska. Zakład ma zaś niebawem otrzymać osobny gmach fabrycznie urządzony, a w nim będą zastąpione wszelkie gałęzie zawodowe, jak np. introligatorstwo, galanterya skórzana, litografia, konfekcya, blacharstwo i drobne ślusarstwo pod kierownictwem specyalnych nauczycieli. Internat połączony z zakładem, umożliwi przyjęcie większej liczby młodzieży zamiejscowej.

Oddział plastyczny istnieje zaledwie 3 miesiące i mimo ogromnych trudności z powodu braku niektórych niezbędnych surowców i pomimo, że właśnie ten rodzaj przemysłu u nas mało jest znany, zdołano się już wytwarzać oryginalne zabawki w większej ilości i prócz tego wykonano również plakietę Herzla.

P. dr. Nichtberger pracuje właśnie nad tem, aby zakładać większą ilość podobnych szkół zawodowych o najrozmaitszych typach. Należy żywić nadzieję, że szersze warstwy społeczeństwa żydowskiego zrozumieją ważność przedsiębranej akcyi.

Rabin Dr. B. u

# Z sali koncertowej.

### Występ sióstr Wiesenthal.

W ocenie wartości artystycznej tańców rytmicznych, można się posługiwać dwoma kryteryami. Przedewszystkiem sądzi się taniec według tego, w jakim on stopniu odzwierciadla muzykę, jak język tonów tłumaczy na linię ciała, barwę, ruch, gest i mimikę. To kryteryum będzie się odnosiło do kompozycyi, pierwotnie nie pomyślanych jako taneczne, na których tle tancerz artysta układa rytmiczne poematy, wysnute z własnej inwencyi. Im tancerz inteligentniejszy i zdolniejszy, tem głębiej odczuje i odtworzy dany utwór, przemyśli go w szczegółach a mimo całego aparatu refleksyi, koniecznej pomocniey przy układaniu kompozycyi, jej odtworzenie będzie miała cechy bezpośredniości i żywiołowości, co jest właśnie sztuką. Ponieważ siostry Wiesenthal przeważnie nie odtwarzają utworów o głębszym pokroju, ale »tańczą« w dosłownem tego słowa znaczeniu, nie można ich produkcyi osądzać powyższym sprawdzianem. Tu będzie tylko chodziło o to, czy krok jest lekki, elegancki, gładki o technikę prawie, że baletowego pas.

Że wybór programu sióstr padł na walce Józefa i Jana Straussa — nie jest pewnie przypadkiem ale tendencyą ich umiejętności. Ale nawet przy tego rodzaju traktowaniu »tańca«, możnaby się zdobyć na większą pomysłowość, bardziej umysłowe przepracowanie materyału, dosadniejszą i bardziej urozmaiconą charakterystykę w wyborze kostyumów. Bo gdzie krok walcowy prawie się nie zmienia a ciągle taki sam rytm daje monotonię — tam tylko bogactwo wrażeń optycznych może tę jednostajność wynagrodzić.

Najestetyczniejszym punktem programu był walc z Fausta; szczególną uwagę zwracam na świetnie obmyślany i kontrolowany ruch kostyumów — białych, wolno spadających szat.

W końcu nadmieniam, że uchodząca za najzdolniejszą i ciesząca się opinią fenomenu we Wiedniu Greta Wiesenthal — nie przyjechała.

F. S.

# KRONIKA.

Kraków, 28 stycznia.

**Dar narodowy dla Naczelnika Państwa.** W dniu 26 b. m. odbyło się pod przewodnictwem wiceprezydenta m. dra Bandrowskiego posiedzenie komitetu obchodów narodowych, na którem obradowano nad sprawą utworzenia komitetu daru narodowego dla Naczelnika Państwa i nad urządzeniem uroczystości z powodu odzyskania dawnych ziem polskich, — mającej się odbyć w niedzielę dnia 8 lutego br. — Do ściślejszego komitetu daru narodowego wybrane zostały oprócz prezydyum miasta następujące osoby: z Rady miasta: dr. Bobrowski, Holeksa, Łuczko, Kossobudzki, Rowiński, Szatkowski, Tarski; imieniem uniwersytetu prof. dr. Leopold Jaworski, — ponadto jenerał Stiller, ks. dr. Podwin, reprezentant D. O. G., pp. Błotnicka, Habicht, Kielska, Zagórska, Jerminska, dr. Kaplicki, dr. Szydłowski, Trzciński i Zechenter.

Do komitetu, który ma się zająć urządzeniem uroczystości w dniu 8 lutego br. wybrani zostali oprócz Prezydyum miasta: pp. Habicht, Kaczyńska, Pogonowska, Seifertowa, Siedlecka, Górka, Jarnłaski Jasiński, ks. Kasprzyk, Kossobudzki, Kubalski, dr Lubecki, prof. dr. Morawski, Nowak, dr. Stolarzewicz, Szuro, Trzciński i dr. Weiner.

**O przestrzeganie relacyi koron do marek.** Urząd walki z lichwą i spekulacyą w Krakowie w porozumieniu z właściwemi władzami państwowemi i komunalnemi zwraca uwagę publiczności na obowiązek ścisłego przestrzegania ustalonej przez ustawę sejmową relacyi koron do marek. W szczególności urząd ten wraz z właściwemi władzami z całą energią ścigać będzie wszelkie odmienne obliczania relacyi, jak niemniej odmowę przyjmowania zapłaty w markach polskich. Urząd walki z lichwą i spekulacyą zwraca się do publiczności z apelem, by każdy wypadek tego rodzaju nadmieniać ustnie czy pisemnie komunikowała w tym urzędzie, (plac WW. Świętych l. 6, parter), a urząd wszystkie sprawy skieruje na właściwą drogę sądową.

**Brak węgla w Krakowie.** Polski Inspektorat węglowy przydzielił na miesiąc styczeń br. dla miasta Krakowa 500 wagonów węgla. Po dzień 26 bm. nadeszło jednak na opał domowy tylko 250 wagonów. Wobec czego niemożliwem jest wyczerpanie przydzielonego kontyngentu na miesiąc bieżący.

Nadto nadeszło do Krakowa pod adresem Magistratu 457 wagonów węgla górnośląskiego. Całą ilość tego węgla zarekwirowała kolej z wyjątkiem 6 wagonów, które wydano gazowni miejskiej.

**Ceny mięsa koszernego.** Żydowski Komitet dla zwalczania lichwy podaje do wiadomości że od dziś 28 bm. cena mięsa koszernego ma wynosić u wszystkich rzeźników 32 K. Dowazka nie może przewyższać 25 procent. Mięsa bez dowazki sprzedawać nie wolno. Publiczność winna we własnym interesie donosić o każdym wypadku przekroczenia tych postanowień do biura komitetu przy ul. Szawińskiej 2, I. p. codziennie od godz. 10—12 przed południem. Za przekroczenie karani będą tak kupujący, jak i sprzedający.

**Pęcak na tydzień bieżący** wydadzą sklepy rejonowe i konsumy od czwartku 29 bm. za odłączeniem 62 odcinka danego legitymacyi zbiorowej po 25 dkg. na osobę.

NA POGOTOWIE RATUNKOWE przeznaczyła Dyrekcya Teatru Nowości 50 h od każdego biletu, sprzedanego na przedstawienie operetki Falla „Rozwódka". Piękny ten czyn dyrekcyi teatru niewątpliwie zachęci publiczność do tłumnego nawiedzania na tę nowość repertuarową, oraz winien skłonić i innych przedsiębiorców, w pierwszym rzędzie właścicieli kinoteatrów do naśladownictwa.

„SOCYALNE PROBLEMY ODBUDOWY PALESTYNY" na ten temat wygłosi red. Jakób Freund we czwartek 29 bm. odczyt w sali org. kobiet żyd. Stradom 15. Początek punktualnie o godzinie 7 i pół. Goście mile widziani.

**Mordercy Grünfelda przed sądem doraźnym.** Policya rozesłała za zbiegłymi mordercami Laitkiem Grossmanem i Nowakiem listy gończe do wszystkich urzędów policyi. — W dniu wczorajszym odstawiono do sądu wojskowego aresztowanych żołnierzy, zaś cywilnych do okręgowego sądu karnego. Rozprawa przeciw nim przed sądem doraźnym odbędzie się jeszcze w bieżącym tygodniu.

**Niedozwolony wypiek pączków.** W dniu wczorajszym funkcyonaryusze państw. urzędu walki z lichwą przeprowadzili w handlu Pytla przy pl. WW. Świętych rewizyę za pączkami, których wypiek, zarówno jak i ciastek, jest zakazany. Właściciel oświadczył przeprowadzającym rewizyę że nie ma pączków, jednak znaleziono kilkaset sztuk, ukrytych pod lodownią, które skonfiskowano. Przy tej sposobności okazało się, że istnieje pewna tajna piekarnia, która zaopatruje niektóre restauracye w pączki. Urząd walki z lichwą jest już na śladzie tej piekarni.

**100 kg białego cukru** skonfiskował wczoraj państw. Urząd walki z lichwą u firmy Lwowianka przy ul. Karmelickiej. Cukru tego dostarczyli firmie Józef Głogowiecki i Ewina Ciorążowa, których przytrzymano.

**Za handel tytoniem** aresztowane zostały wczoraj Elżbieta Rybzowa i Marya Matejek, które z Niemiec przywiozły kilka kilogramów tytoniu, by je tu umieścić na pasek. Tytoń ten wyłudził od nich za 300 K, jakiś nieznany im mężczyzna który zaprowadził je do mieszkania jakiejś kobiety na Kaźmierzu i tam ulotnił się wraz z tytoniem. Aresztowano również kobietę, w której mieszkaniu przeprowadzona została ta tranzakcya.

**Wypadek kolejowy nad Wisłą.** Wczoraj popołudniu na bulwarze koło gazowni wskutek zderzenia rozbiły się trzy wozy kolejowe, przyczem żołnierz batalionu strażniczego, Franciszek Kubik l. 25 doznał licznych kontuzyj na całem ciele. Pogotowie ratunkowe po opatrzeniu przewiozło ofiarę wypadku do szpitala wojskowego.

**Ucieczka włamywacza z pędzącego pociągu.** Dnia 21 bm. włamano się do mieszkania Maryi Jakubowskiej na Rynku dębnickim l. 4, i skradziono jej bieliznę i garderobę wartości 10 tys. kor. Po włamaniu tem doniesiono policyi, że sprawcą włamania jest pewien osobnik, podający się za sierżanta Józefa Dąbrowskiego, który dnia 25 bm. ma wyjechać pospiesznym pociągiem w kierunku Lwowa. Na skutek tego den. esi się ajent policyjny Proszowski pojechał tym pociągiem i w czasie jazdy poszukiwał przedziału. W rzeczywistości między Podłężem a Kłajem natknął się na Dąbrowskiego, który widząc organ policyi wyskoczył z pociągu będącego w pełnym biegu, zostawił jednak wszystkie skradzione rzeczy w przedziale. Ponieważ pociąg się nie zatrzymał, nie zdołano stwierdzić, czy włamywacz odniósł od skoku jakieś obrażenia. Rzeczy oddano właścicielce.

**Nieudała wyprawa włamywaczy.** Ubiegłej nocy usiłowano włamać się do składów węglowych Maryi Tęczyńskiej i Teodora Kopczyńskiego przy ul. Zwierzynieckiej, lub też do pobliskiego garażu. Bandyci jednak zostali zaskoczeni podczas „roboty" przez patrol policyjny i porzuciwszy drabinę i narzędzia do włamania zbiegli. Policyanci dali za nimi kilka strzałów, które chybiły, jednak po dłuższej pogoni aresztowali Jana Stachego l. 40, Jana Frączka l. 23 i Michała Świątka.

**O kradzieży beczki benzyny** doniósł policyi Baruch Hausner, właściciel fabryki pasty przy ul. Bożego Ciała.

**Żelazną kasetkę** na pieniądze znaleziono w Młynówce przy alei Słowackiego. Kasetka ta została widocznie komuś skradziona, poczem rozbito ją i po wyjęciu zawartości, wyrzucono.

KOMUNIKATY.

Hapoel-Hacair. We czwartek o godz. 7 wiecz. w lokalu Stradom 15. pogadanka Dra Menaschego n. t. „Ideologia Hapoel Hacairu".

REPERTUAR TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.
Środa „Nina".

REPERTUAR TEATRU M. POWSZECHNEGO.
Środa „Krzyżacy".
Czwartek „Cyrulik sewilski."

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA"
Środa „Tancerka".
Czwartek „Miss Hobbs" (nowość).

REPERTUAR OPERETKI w „NOWOŚCIACH."
Środa „Rozwódka".
Czwartek „Rozwódka".

# Z kraju.

**Biecz.** Przed dwoma tygodniami urządzono u nas rewizye w mieszkaniach prywatnych i po sklepach, rekwirując przedmioty złote i srebrne, jakoteż pieniądze. — Znamiennem jest, że rewizye poczyniono wyłącznie u obywateli żydowskich, podczas gdy jest rzeczą powszechnie znaną, że u bogatszych mieszczan i chłopów okolicy znajdują się złote i srebrne pieniądze w większej ilości...

W poniedziałek, dnia 19 bm. podczas odbywającego się jarmarku jacyś nieznani 3 osobnicy w mundurach wojskowych szli od sklepu do sklepu, chcąc rekwirować masło, jaja, cukier jakoteż inne towary, rzekomo na rzecz państwa... Jak się później okazało, byli to najzwyklejsi oszuści, bo na zapytanie pewnej sklepikarki czy są upoważnieni do rekwirowania — ulotnili się...

W niedzielę dnia 18 bm. odbył się w lokale Czytelni żyd. wieczorek, z inicyatywy tut. organ. szomrowej.

Po pełnem treści przemówieniu p. Naftalego Dąba naczelnika organ. szomrowej z Jasła, ukazał się nastrojowy, b. piękny obraz Świetlny. Deklamacya p. Korzeniakówny »Der jüdischer Maj«, wywarła nader korzystne wrażenie. »Potem odegrano dwa aktówkę p. t. »Der Korben« (J. Wagschalówny) w której bardzo dobrze wywiązały się z roli pn. Rabbówna jako główna bohaterka i Korzeniakówna jako dziadek. — Wieczór zakończył się żywym obrazem »Judyth i Holofernes«. Wieczór ten będzie tembardziej pamiętnym dla tut. młodzieży, iż należy go uważać w kronice bieckiej jako tryumf odniesiony nad fanatyzmem i ciemnotą. — W przededniu wieczora t. j. w sobotę, podniesiono w Bethamidraszu wrzawę chcąc koniecznie przeszkodzić urządzenia zwycięstwem młodzieży.

**W sprawie wyjazdu do Ameryki.** Z powodu napływających w coraz znaczniejszej liczbie podań o paszporty do Ameryki, oraz niedość ścisłych przepisów dotyczących wwozu i wywozu gotówki ze Stanów Zjednoczonych, zwrócił się Komisaryat Generalny Ziem Wschodnich do poselstwa amerykańskiego w Warszawie i otrzymał następujące wyjaśnienie:

Acz kolwiek ustawy amerykańskie nie określają ściśle sumy pieniędzy, któremi emigrant winien rozporządzać w chwili przybycia do Stanów Zjednoczonych, to jednakże suma 50 dolarów uważana jest za minimum zapasu gotówki, bez posiadania którego emigrant nie może być dopuszczony na ląd amerykański. Co do sumy, którą emigrant opuszczając Stany Zjednoczone zabrać może ze sobą, to nie istnieje żadne pod tym względem ograniczenie.

**Ilość emigrantów**, którzy się udali w ciągu roku 1919 z Polski do Palestyny, wynosi 126 osób. Z Palestyny do Polski przyjechało w r. 1919 7 osób (przeważnie, by zabrać stąd swoje rodziny), między niemi trzech legionistów z batalionów żydowskich.

**Praca chalucowa w Warszawie.** Nasz korespondent warszawski (M.) telefonuje: Dzisiaj odwiedziła delegacya Centralnego Komitetu »Hechaluc« grunt zakupiony w ilości 30 morgów w Grochowie pod Warszawą. Grunt przeznaczony jest dla wyszkolenia robotników rolnych, mających wyjechać do Palestyny. Komisya, w której wziął również udział reprezentant gminy żyd., uznała grunt za bardzo odpowiedni i stwierdziła, że praca może wkrótce się rozpocząć. Przyjmowani będą robotnicy z całej Polski.

**Lokal Żyd. Tow. Literackiego** na Pradze (obok Warszawy) został zarekwirowany dla celów wojskowych.

**Strajk pracowników żyd. gminy w Warszawie trwa.** WARSZAWA (Tel.) Wczoraj odbyło się posiedzenie pracowników gminy żydowskiej w sprawie strejku. Uchwalono nie prowadzić rokowań. Również gmina postanowiła zatrudnić nowy personal, a szkoły religijne (Talmud Tory) ulokować w szkołach prywatnych. Oznacza to faktycznie zamknięcie Talmud Tor.

**Antysemickie odezwy na uniw. warszawskim.** We wszystkich aulach uniwersytetu warszawskiego została onegdaj porozlepiana na drzwiach i porzucona po ławkach odezwa, skierowana do studentów uniwersytetu warszawskiego, Polaków, podpisana przez »wszechświatowy związek młodzieży antysemickiej (ekspozytura na Polskę)«. Odezwa wzywa w znanych zwrotach do odżydzenia uniwersytetu i bojkotu.

# Ze świata.

**Ilość Żydów w Rumunii.** Ostatni spis ludności w Rumunii przyniósł następujące wyniki: 13 milionów Rumunów 1,700.000 Węgrów, 1,150.000 Żydów 700.000 Ukraińców, 600.000 Niemców i 500.000 Bułgarów.

**Prez. związku kahałów w Besarabii** p. Kahan Bernstein przybył do Paryża.

**»Żydowskie funty«** Do Odessy sprowadzono z Turcyi banknoty żydowskie, drukowane po hebrajsku, arabsku i angielsku, a gwarantowane przez bank Rotschildów w Londynie. »Żydowskie funty« notują się na giełdzie obok funtów angielskie.

**Epidemia hiszpanki** szerzy się w zastraszający sposób w Japonii. W samem Tokio zachorowało na hiszpankę 200 tys. osób. 1700 ludzi umiera dziennie na hiszpankę. Rząd wydał rozkaz użycia masek gazowych w celu ochrony przed zarażeniem się.

**Tyfus** szerzy się w armii estońskiej. Dotychczas skonstatowano 6000 wypadków. Czerwony Krzyż amerykański stara się zapobiedz epidemii.

## NADESŁANE

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

Błp.

**Róża Sasówna**

słuchaczka medycyny

zmarła po krótkich a dolegliwych cierpieniach w 23 r. życia. 1139

W głębokim smutku pogrążona matka i rodzeństwo zapraszają Krewnych, Przyjaciół i Znajomych na obrzęd pogrzebowy, który się odbędzie we środę 28 bm. o godz. 3 pop. z domu przedpogrzebowego na cmentarzu izr. wprost na miejsce wiecznego spoczynku

**Żydowskie kółko amatorskie**

w Wadowicach składa tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie p. Kahanowi ze synem Zygmuntem p. Glückmanowi z córką Lolą i synem Wilhelmem i p. Wilhelmowi Goldbergowi za udział w orkiestrze na wieczorze na tora. 3153

Rózia Ebert, Białowa — Mojżesz Korn, Rzeszów
zaręczeni w styczniu

Z okazyi zaręczyn siostry i cioci p. Rózi Ebert z p. Mojżeszem Kornem serd. gratulują siostry Ebertówne i siostrzenica Lola Reich

…ÓŁNA 17 Tel. …

…zbudowanej tego jakiego się na tle przepięknych widoków morza oraz krajobrazów nadmorskich, w roli gł. największy tragik świata H. Bassermann

Początek w dnie powsz. dnie o godzinie 4·30 popołudniu. W soboty, niedziele i święta o godzinie 3 popołudniu.

**Cał… przezna… dla inwalidó…**

**Znana kawiarnia** w wiedeńskim Praterze »Dritter Kaffeehaus« spłonęła w sobotę wieczór. Szkody znaczne straty w ludziach niema.

**Zakaz wydania** trzeciego tomu pamiętników Bismarka został zatwierdzony przez sąd w Strassburgu.

**Ilość Żydów** wśród 249 obywateli rosyjskich, wysłanych z Ameryki za agitacyę bolszewicką, wynosi 14 osób.

**Katastrofalny brak węgla w Pradze.**

PRAGA. PAT. Wskutek katastrofalnego braku węgla wszystkie trzy gazownie praskie zaprzestaną w najbliższych dniach dostawy gazu.

## Dział gospodarczy.

GIEŁDA KRAKOWSKA z dnia 27 bm.

| Waluty: | Ofer. | żądano | tranzakcye. |
|---|---|---|---|
| Ruble całe po 100 rb. | 230·— | 24·— | — — — |
| Ruble carskie po 500 rb. | 235·— | 245 | — — — |
| Korony czeskie | —·— | —·— | — — — |

**Biały cukier,** który ma w bieżącym sezonie zostać wyprodukowany w Polsce, miał rząd według wersyi pism warszawskich sprzedać Anglikom. O ile ta wiadomość jest prawdziwą, będziemy zmuszeni biały cukier kupować w Czechach po 40 K. za kilogram. Czy to postępowanie rządu da się usprawiedliwić? W Warszawie za kilogram cukru białego płaci się 75 mk.

**Ceny skóry podeszwowej** dochodzą do wysokości, jakiej w całym czasie wojny nie osiągnęły. Ostatnie przesyłki z Włoch sprzedaje się w Krakowie po K 240·—, obecnie zaś we Włoszech żąda się 20 lir loco Włochy, co wynosi 270—280 K. do tego dołącza się ceny przewozu i podwyższonego cła. Wobec tego widoki na potanienie obuwia jak widać z tego — są nieszczególne. Niemcy żądają za podeszwy około 90 mk.

**Drzewo** Drzewo budulcowe z dnia na dzień drożeje i dziś nie można go już nabyć po cenie 600 koron za 1 met.³. Przedu… nie dotrzymuj… d… wyb… kartelu …

Rząd zamierza dopuścić przedsiębiorców zagranicznych do eksploatacyi lasów na kresach wschodnich. Wywóz twardego drzewa ma być zupełnie dozwolonym, zaś na miękkie drzewo trzeba będzie pozwolenia wywozu.

**Szkło i porcelana** Fabryka szkła taflowego w Piotrkowie podniosła cenę za 1 m kw. z 34 mk na 66–70 mk (w Czechach cena wynosi 81 K). Mimo zwiększonej produkcyi kupiectwo nie otrzymuje z fabryki przydziału, gdyż wojskowość zajmuje 3 czwarte produkcyi. Inne fabryki szkła podwyższyły ceny swych wyrobów o 100 proc.

Porcelana stanie się w ten sposób wkrótce artykułem zbytkownym. Nowe cła wynoszą 50 proc. więcej aniżeli dotychczasowe. Fabryki czeskie i saskie podwyższyły w ostatnich dniach ceny swych wyrobów o dalszych 100 proc. Handlarze porcelany konstatują, że konsumpcya nawet lepszej porcelany się zwiększyła, gdyż ludność chłopska, wzbogacona na wojnie, zakupuje serwisy i antyki, płacąc za nie każdą żądaną cenę.

**Fabryka porcelany** w Trzcielewie (gubernia radomska) zostanie niebawem uruchomiona. Przedsiębiorstwo to nabyli kapitaliści z Poznania i przy ich energii fabryka uzyska zapewne niebawem potrzebny przydział węgla.

**Wełna.** Angielsko-polska komisya finansowa przeprowadza obecnie większą tranzakcyę kredytową z fabrykantami w Łodzi. W Anglii znajduje się obecnie około 4 milionów bali wełny. Jedną trzecią zakupiła Francya i Belgia. Część chcą Anglicy odstąpić za kredytem trzech let… nim naszym przemysłowcom za poręką rządu polskiego. Jak się dowiadujemy, rząd przyjął tę poręką.

**Polski Bank dla handlu zagranicznego** zakłada się obecnie w Warszawie z kapitałem 20 milionów marek. W tem kapitał polski wynosi 12 milionów, gdy… kupcy i bank… …

dają 5 milionów marek, Szwecya 3 miliony. Niemcy i Szwecya wysyłają po jednym członku do Rady nadzorczej.

**Nowa fabryka farb i pokostu** ma niebawem zostać puszczoną w ruch w Krakowie na Zwierzyńcu.

**Firmy wiedeńskie** żądają obecnie — jak nam donoszą kupcy — za towary nie tylko ceny 100 proc. droższe, aniżeli w w ostatnich tygodniach, lecz także stale zapłaty w obcej walucie. Kupiec musi na czarnej giełdzie zaopatrzyć się w walutę, którą dostawca przyjmuje wedle kursu centrali dewiz, po którym nasz kupiec waluty dostać nie może. Strata ta oczywiście powoduje podrożenie towarów.

**Nowe pokłady węgla brunatnego.** We wsi Maryanki, pow. Wrocławek, odkrył inż. gór. Eugeniusz Górkiewicz pokłady węgla brunatnego. Także we wsi Morzerowo nad Wisłą dowiercono się pokładów węgla brunatnego.

**Produkcya ropy** w Zagłębiu drohobyckiem wynosiła w listopadzie r. z. na 6009 cystern (w październiku wynosiła 5597 cystern), w okręgu stanisławowskim spadła produkcya ze 198 cystern na 158 cystern. W listopadzie wynosiła ekspedycya 2844 cystern a w całym roku 4065.

**Sprawa pożyczek wojennych w Czechach** PAT. »Usvedomovatel« donosi, że ministeryum finansów wygotowało projekt ustawy w sprawie pożyczek wojennych, która to ustawa będzie wniesioną na najbliższem posiedzeniu Zgromadzenia narodowego. Według projektu rząd czeski w zasadzie nie uzna pożyczek wojennych znajdujących się w posiadaniu osób prywatnych i przedsiębiorstw zarobkowych. W Czechosłowacyi znajduje się pożyczek wojennych na kwotę 5 miliardów 700 milionów koron.

— Przy federacyi s…ckiej w Argentynie została założona »Komisya edukacyjna«, która będzie kierowała całem szkolnictwem żydowskiem w Argentynie.

— W Londynie zawiązało się żydowskie towarzystwo okrętowe, które będzie budowało okręty celem utrzymania komunikacyi osobowej i towarowej między Anglią i Palestyną.

— (PAT.) Z Toronto donoszą, że wczoraj zderzyły się koło Vancouver dwa pociągi pospieszne linii »Canadian Pacific«. Ośm osób zabitych, wielu rannych.

(PAT.) Ku czci bohaterów marynarzy, którzy bronili cieśniny Dover, ma być wzniesiony pomnik w kształcie obelisku, wysokości 18 stóp, kosztem 12000 funtów szterl.



Redaktor naczelny i odpow, Dr Wilhelm Berkelhammer — Drukiem M. Leutschera w Krakowie, Bożego Ciała 10 — Tel, 1556.